

УДК 355.4

А.М. Кривошеєв

Кафедра військової підготовки Сумського державного університету, Суми

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВІДРОДЖЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ВІЙСЬКОВОЇ АРТИЛЕРІЙСЬКОЇ РОЗВІДКИ

Розглядається варіант реформування організаційно-штатної структури підрозділів артилерійської розвідки відповідно до завдань розвідки, що висувають локальні війни та збройні конфлікти, та реалій сучасного стану техніки і озброєння артилерійської розвідки артилерії Сухопутних військ Збройних Сил України.

Ключові слова: артилерія, артилерійська розвідка, блокпости організаційно-штатна структура, група коригування артилерійського вогню, командирська машина управління, розвідувальні органи.

Вступ

Актуальність теми обумовлюється неспроможністю системи артилерійської розвідки виконувати розвідувальні завдання щодо викриття об'єктів (цілей) угруповання противника в повному обсязі внаслідок постійного погіршення технічного стану засобів артилерійської розвідки – старіння (так, ще за радянських часів з озброєння вже був знятий комплекс радіотехнічної розвідки НРС-1, а на заміну йому нічого так і не прийнято – випромінюючі радіолокаційні об'єкти угруповання противника: станції наземної радіолокаційної розвідки, РЛС системи противника і т. ін. викривати стало нічим; невідповідності наявних зразків розвідувальної техніки загрозам (завданням) сьогодення (особливо боротьба з проявами тероризму, виконання завдань в різних типах миротворчих і контртерористичних операціях). Більш менш боєздатними залишаються лише підрозділи, на озброєнні яких перебувають засоби оптичної розвідки: біноклі, далекоміри стереоскопічні, квантові. Однак кількість особового складу, який безпосередньо виконує обов'язки розвідників залишається на рівні радянських часів; людський фактор – від служби у підрозділах артилерійської розвідки завжди намагалися перейти до вогневих підрозділів, оскільки вона вважалася без-

перспективною (не було просування) ще з радянських часів. Ця спадщина залишилась артилерії Сухопутних військ Збройних Сил України у повній мірі і на превеликий жаль ні один командувач артилерії Сухопутних військ Збройних Сил України не робив спроб щось змінити на краще.

Напередодні Великої Вітчизняної війни робота артилерійської розвідки в ланці дивізіон – батарея була ретельно надана у виданому у 1938 році Бойовому статуті артилерії, ч.1, кн. 4, «Служба розвідки і зв'язку в батареї і дивізіоні» (БУА 1-4-38).

Статут у своєму складі мав два розділи: наземної артилерійської розвідки і служби зв'язку в артилерії.

Статут передбачав в основному дії окремих дивізіонів і батарей, що більш притаманно локальним війнам і збройним конфліктам другої половини ХХ – початку ХХІ сторіччя.

Відповідно до статуту та з урахуванням реалій війни формувалася система артилерійської розвідки. Так, до складу системи артилерійської розвідки в 1943 році, входило два види розвідки: наземна і повітряна. Наземна артилерійська розвідка в своєму складі мала військову артилерійську розвідку і артилерійську інструментальну розвідку. Військова артилерійська розвідка була представлена такими розвідувальними органами як: командирська розвід-

ка, артилерійські роз'їзди, спостереження зі спостережних пунктів, розвідувальні артилерійські групи, спостереження за діяльністю артилерії противника, які формувалися тимчасово залежно від завдань зі штатних сил і засобів підрозділів артилерійської розвідки артилерійських полків всіх типів і призначення, а також окремих артилерійських підрозділів дивізій; в штабах артилерії стрілецьких корпусів і дивізій були штабні батареї; до складу штабної батареї штабу артилерії стрілецької дивізії входили відділення розвідки (8 чоловік) і вимірювально-пристрільовальний взвод (18 чоловік); у штабних батареях дивізійних артилерійських полків за штатом були взвод розвідки і топографічний взвод; по одному відділенню розвідки і топообчислювальному взводу було в дивізіонах артилерійського полку (за штатом в штабі дивізіону були: начальник розвідки, відділення розвідки, до складу якого входили командир відділення, 3 старших розвідника-спостерігача, 3 розвідника-спостерігача, 3 розвідника-коновода; топообчислювальний взвод, до складу якого входили командир взводу, 4 командири відділення, 12 рядових, 4 підводних; взвод зв'язку у складі 40 чоловік (в тому числі 3 відділення дротового зв'язку, відділення радіозв'язку, відділення зв'язку з піхотою); відділення розвідки у дивізіонах використовувалось звичайно для ведення спряженого спостереження); відділення розвідки також були у всіх батареях, включно і батареї окремого протитанкового дивізіону, батареї стрілецьких полків, а також у протитанковому дивізіоні дивізії; організаційно-штатна структура підрозділів військової артилерійської розвідки у корпусних артилерійських полках і полках артилерії РГК було такою ж, як і у артилерійських полках стрілецьких дивізій [1].

Артилерійська інструментальна розвідка на той час включала звукову, оптичну, топографічну, фотографічну і метеорологічну розвідку. Організаційно цей вид розвідки був представлений у вигляді розвідувальних артилерійських дивізіонів, до складу яких входили батареї або взводи вищеназваних видів розвідки; дивізіони були штатними засобами корпусних артилерійських полків (I і III типів) і пушечних полків РГК. На початку війни нараховувалося всього 72 артилерійських розвідувальних дивізіонів [1].

Повітряна розвідка складалася з літаків корегуально-розвідувальної авіації і аеростатів спостереження.

Таким чином, вивчення організаційно-штатної структури підрозділів артилерійської розвідки того часу дозволяє зробити висновок щодо достатньої кількості особового складу цих підрозділів для створення вищеназваних розвідувальних органів з метою виконання завдань військової артилерійської розвідки; кількість особового складу відділення розвідки дивізіону (батареї) була достатньою для організації цілодобового спостереження (три зміни по два чоловіки) та виставлення передового і бокового спостережних пунктів у разі необхідності (по два чоловіки на кожний).

Результати досліджень

Підготовка до виконання і виконання завдань розвідувальними органами військової артилерійської розвідки відбувалося протягом всієї Великої Вітчизняної війни і тривалий час після її завершення. Вивченню способів ведення військової артилерійської розвідки (як це робиться), прийомам здобуття інформації про об'єкти (цілі) ураження противника приділяли велику увагу. Про це свідчить видання М.М.Нікіфорова «Пособие по артиллерийской разведке» 1960 року. Однак у 1961 році відбулося «славнозвісне» хрущовське скорочення чисельності Радянської Армії і поняття військова артилерійська розвідка щезло назавжди, оскільки відділень розвідки у штатах дивізіонів (батареї) не залишилось.

Артилерія ЗСУ повністю наслідувала організаційно-штатну структуру артилерії Радянської Армії, на яку локальні війни і збройні конфлікти XX – XXI сторіччя фактично майже не вплинули, і за 20 років незалежності суттєвих змін майже не зазнала.

Розвідку в дивізіоні очолює, як ще з часів Великої Вітчизняної війни, начальник розвідки дивізіону, штатно-посадова категорія – старший лейтенант. Війна в Афганістані (1979-1989) примусила ввести в кожний мотострілецький батальйон посаду начальника розвідки батальйону зі штатно-посадовою категорією – капітан, а штатно-посадова категорія начальника розвідки артилерійського дивізіону так і залишилася без змін.

Так, від моменту їх створення (1970 рік) і до теперішнього часу до штатних підрозділів розвідки самохідно-артилерійського дивізіону входять:

- взвод управління дивізіону, в якому розрахунки командирських машин управління (КМУ) 1В15,(1В15М),ПРП-4(3);

- три взводи управління батареї, в яких по розрахунку КМУ 1В14,(1В14М).

До штатних підрозділів розвідки артилерійського (реактивного) дивізіону входять:

- взвод управління дивізіону в якому розрахунки КМУ 1В19, ПРП-4(3);

- три взводи управління батареї, в яких є по розрахунку КМУ 1В18.

З розрахунку командирських машин управління (КМУ) 1В15 (1В15М), 1В14 (1В14М) фактично розвідкою займається лише одна людина – далекомірник, у випадку організації роботи з виносного спостережного пункту для робіт на бусолі залучається ще старший оператор-топогеодист. Командир дивізіону, який входить до складу розрахунку КМУ 1В15, 1В15М, або командир батареї – зі складу розрахунку КМУ 1В14 (1В14М), веденням розвідки займаються періодично, оскільки за своїми посадовими обов'язками вимушені вирішувати питання командування і управління підпорядкованими підрозділами. Начальник розвідки дивізіону за своїми посадовими обов'язками повинен займатися організацією розвідки в дивізіоні, організацією взаємодії з приданими засобами розвідки та сусідами, обробкою отриманих

розвідувальних відомостей, часу на особисте ведення розвідки у нього теж фактично не залишається. У складі безпосередньо підпорядкованого йому розрахунку ПРП 4(3) розвідку ведуть лише два чоловіки – далекомірник і оператор РЛС.

У підсумку в дивізіоні маємо лише шість посадових осіб, які безпосередньо займаються розвідкою об'єктів (цілей) ураження, при цьому вони перебувають на своїх спостережних пунктах. Така кількість особового складу не дозволяє сформувати повноцінні розвідувальні органи, організувати фахове цілодобове спостереження за противником з кожного розгорнутого спостережного пункту (командира дивізіону і трьох командирів батарей) та організувати спостереження з бокового та передового спостережного пунктів, що розгортаються від кожного основного у разі необхідності.

Досвід сусідів – артилерії Російської Федерації теж свідчить, що стан справ з організацією артилерійської розвідки і управління вогнем теж бажає кращого: «При высокой насыщенности артиллерией мотострелковых полков и бригад (по 2 гаубичных артиллерийских дивизиона, а зачастую и реактивный дивизион), а также самой группировки войск, артиллерия не всегда была эффективной в случаях выполнения внеплановых задач. Отсутствие штатных артиллерийских корректировщиков, а также слабая связь и сложная система подчиненности и взаимодействия между различными органами боевого управления приводили к тому, что пока запрос уходил на батарею, ситуация на поле боя радикально менялась. Нет ничего удивительного, что зачастую именно своей артиллерии в войсках боялись больше, чем противника» [2].

Ці недоліки мають давню історію. Так, на спеціальній нараді командного і начальницького складу артилерії, що була скликана Начальником артилерії Червоної Армії у травні 1940 року у Ленінграді для узагальнення досвіду бойового застосування артилерії у радянсько-фінській війні відмічалось:

«Устойчивость наиболее распространенных недостатков в боевой подготовке артиллерии частично можно объяснить несовершенством самой системы подготовки. Так, в обучении подразделений артиллерийской разведки основное внимание сосредотачивалось на овладении техническими приемами ведения разведки (техника наблюдения, засечка целей и т.п.). Методике обнаружения целей, активному добыванию разведывательных данных о противнике и ведению целеустремленной разведки в интересах определенного вида боя конкретно не учили, а если и пытались что-либо сделать, то лишь формально, на основе сплошных условностей. Даже при обслуживании стрельбы органы артиллерийской разведки «натаскивались» обычно по готовым данным о противнике, сообщавшимися заблаговременно руководителями стрельб. Полигоны и поля учений не оборудовались, и «жизнь» противника на них представлялась мертвой схемой заблаговременно расставленных и плохо замаскированных мишеней, слабо напминавших

подобие какого-либо боевого порядка вероятного противника. Нарастивание разведывательных данных о противнике по ходу учения, вопреки зрительному впечатлению и без какого-либо содействия подразделений, производилось вводными данных посредников или руководителя учения устно и часто деквалифицировано, без ясного представления о том, когда, где и что именно мог бы делать противник. На совместных с другими родами войск учениях (командно-штабных, войсковых) времени для проигрыша на местности деятельности всех органов разведки не отводилось. Даже на двухсторонних учениях сведения о противной стороне «добывались» от посредников или руководства учений.

Так, командный состав годами приучался получать разведывательные данные о противнике в готовом виде, ничего не делая для их добывания. В результате наши командиры неплохо знали технику разведки, принципы ее работы и возможности, но не имели навыков в организации всего комплекса разведывательной работы в интересах боя, особенно в систематизации и анализе поступающих разведывательных данных о противнике. Этому делу фактически учились уже на войне, дорого расплачиваясь за потерянное время и неиспользованные возможности» [3].

Для порівняння – самохідний дивізіон США, озброєний гарматами M109A6, у своєму штаті має 10 команд передових артилерійських спостерігачів.

Для покращення стану справ необхідно відродити відділення артилерійської розвідки в кожному дивізіоні (самохідному, причіпному, реактивному), можливо навіть за рахунок скорочення чисельності вогневих підрозділів, що в свою чергу вимагатиме створення (закупівлі за кордоном) артилерійських гармат, технічні можливості яких дозволяють виконувати вогневі завдання з тією ж ефективністю. Наприклад, одна гармата шведського виробництва Archer спроможна виконувати завдання за батарею, оскільки вистрілює шість снарядів за хвилину за різними траєкторіями. Необхідна ретельна перебудова штатів артилерійських дивізіонів, при цьому провідною ідеєю повинна бути думка про те, що ніхто, ніде і ніколи у готовому вигляді координат для ураження об'єктів противника не надасть, їх необхідно здобути, іноді ціною крові.

Умови ведення локальних війн і збройних конфліктів, виконання при цьому вимог норм міжнародного гуманітарного права, знаходження об'єктів (цілей) ураження серед цивільного населення, автономна бойова діяльність артилерійських підрозділів, непристосованість таких видів артилерійської розвідувальної техніки як радіолокаційна, звукометрична до виконання завдань у так званих «особливих умовах», особливо у горах та на урбанізованій території; повна відсутність засобів радіотехнічної розвідки, примушують знов повернутися до ретельного вивчення способів військової артилерійської розвідки, оскільки основний обсяг завдань розвідки перекладається на особовий склад, який має на озброєнні оптичні (електронно-оптичні) засоби розвідки.

Ще з часів другої світової війни основними мисливцями за артилерійськими розвідниками були снайпери противника, оскільки знищення артилерійських спостерігачів в бойових порядках піхотного підрозділу фактично залишало цей підрозділ без вогневої підтримки. Насиченість організаційно-штатної структури підрозділів армій провідних країн світу снайперськими підрозділами, постійне удосконалення комплексів снайперського озброєння, які дозволяють знищувати артилерійських спостерігачів з відстані майже 2 км як вдень, так і вночі, зробило питання виживання і функціонування артилерійських спостережних пунктів, позицій РЛС наземної розвідки ще більш актуальним. Тому вважаю доцільним пропонувати: по-перше, таку назву цього підрозділу, як відділення артилерійської військової розвідки; по-друге, мати у складі відділення артилерійської військової розвідки 10 чоловік: один командир відділення і три «трійки» по три чоловіки. Кожна трійка – це група коректування артилерійського вогню і наведення авіації у складі трьох осіб. Ця група є одночасно і командою снайперів, яка поряд з пасивним завданням щодо виявлення об'єктів (цілей) угруповання противника має виконувати завдання з активної протидії снайперському полюванню з боку противника, оскільки ніхто крім снайпера не спроможний виявити і знищити снайпера противника. Три групи коректування артилерійського вогню і наведення авіації у складі відділення артилерійської військової розвідки артилерійської батареї можуть забезпечити **одночасне** ведення розвідки як з основного спостережного пункту батареї, так і з розгорнутих бокового та передового спостережних пунктів. Наявність трьох осіб на кожному з пунктів забезпечує також можливість ведення цілодобового спостереження з кожного з пунктів або регулярну зміну особового складу під час ведення розвідки на основному спостережному пункті батареї. Так, Масхадов, перебуваючи на посаді начальника штаба збройних сил Республіки Ічкерія під час першої чеченської кампанії організував зміну своїх загонів на бойових позиціях через дві доби). У випадку організації бойових дій (служби) механізованих (аеромобільних) підрозділів на блокпостах артилерійська батарея може забезпечити три блокпости групами коректування артилерійського вогню за рахунок відділення розвідки та по виділити по дві гармати на кожен блокпост зі складу вогневих взводів.

В штаті взводу управління дивізіону теж доцільно мати відділення артилерійської військової розвідки аналогічне відділенню артилерійської військової розвідки артилерійської батареї. У випадку необхідності чотири відділення артилерійської військової розвідки можуть бути об'єднані під керівництвом начальника розвідки дивізіону для проведення повноцінних розвідувально-пошукових та розвідувально-ударних дій в оперативно-тактичній глибині бойового порядку противника.

Виникає, звичайно, питання щодо видів озброєння та транспортних засобів для забезпечення виконання завдань цього відділення артилерійської військової розвідки. Для кожної групи корегування артилерійського вогню і наведення авіації необхідно мати

транспортний засіб типу ПРП-4, за умови подальшого удосконалення ПРП-4, оскільки цей транспортний засіб не повинен суттєво відрізнятися від бойових броньованих машин механізованих або аеромобільних підрозділів. З моменту її створення і до сьогоднішнього дня ПРП-4 не має такої ж гармати як БМП-2(3), чим суттєво відрізняється від останніх на полі бою. За такими машинами йде посилене полювання з боку гранатометників противника, їх знищують в першу чергу. Про оснащення цих груп КМУ типу 1В14, 1В14(М), 1В15, 1В15(М) не може бути і мови, оскільки їх зовнішній вигляд одразу ж видає їх призначення (афганський і чеченський досвід це довели), вони також не мають ні потужного озброєння, ні більш-менш придатного броньового захисту від залпового вогню гранатометників. Як свідчить досвід двох чеченських кампаній перший залп кількох гранатометників знімає динамічний захист з танку (бойової броньованої машини), а другий залп його (її) знищує. Свій досвід чеченські гранатометники творчо удосконалили на основі досвіду масованого застосування фаустпатронів «Панцершрек» і «Панцерфауст» по танках Радянської Армії під час запеклих боїв за Берлін.

Доцільний склад і оснащення групи корегування артилерійського вогню і наведення авіації. За досвідом ведення бойових дій у Чечні група корегування артилерійського вогню і наведення авіації (ГКАВНА) призначалася зі складу підготованих офіцерів: випускників артилерійських командних (або авіаційних льотних) військових інститутів (університетів) або з числа осіб, які закінчили спеціалізовані курси з корегування вогню і наведення авіації [4].

Щорічно з цією категорією військовослужбовців рекомендувалося проводити збори на артилерійському полігоні з відпрацюванням практичних вогневих завдань з корегування вогню та наведення авіації, додаткові заняття. Однак, і вивченню питань з організації і способів ведення розвідки, демаскуючих ознак об'єктів (цілей) противника і практичному їх виявленні для подальшого ураження, снайперській стрільбі особливо на великі відстані, взаємодії, маскування, мінно-вибуховим загородженням (особливо саморобним вибуховим пристроям) необхідно приділяти рівнозначну увагу.

Група корегування артилерійського вогню і наведення авіації призначена для ведення розвідки, наведення авіації і корегування артилерійського вогню в ході пристрілювання і стрільби на ураження по розвіданих цілях противника та знищення розвіданих цілей вогнем зі снайперської зброї. Група може діяти у складі штатної групи спеціального призначення, підрозділу військової розвідки механізованого (аеромобільного) підрозділу (частини) або приховано виводиться у тил противника для організації спостереження зі спостережного пункту у заданому районі самостійно.

Доцільний склад групи. Варіант (за досвідом ведення бойових дій у Чечні): 1 - офіцер, старший групи, корегувальник; 2 - офіцер, розвідник-далекомірник; 3

– офіцер, корегувальник-зв'язківець [4].

Пропонується варіант: 1 – офіцер, старший групи, розвідник-корегувальник(авіанавідник); 2 – офіцер, розвідник-корегувальник (авіанавідник) – снайпер; 3 – офіцер, розвідник-корегувальник (авіанавідник) – помічник снайпера.

Такий склад групи дозволяє виконувати весь комплекс поставлених завдань. Серед членів команди повинна бути повна взаємозаміна, всі повинні професійно працювати по наведенню авіації і виклику вогню артилерії, по засічці розривів, по поданню команд, по роботі з картою, компасом, навігатором, по роботі з приладами оптичної розвідки і засобами зв'язку та снайперській стрільбі.

У випадку поранення одного з військовослужбовців двоє інших спроможні надати першу медичну допомогу і доставити його до місця евакуації (один виносить пораненого, інший прикриває). Під час чергування два чоловіки ведуть розвідку, а третій відпочиває. (як у звичайній «бойовій трійці». В особливих умовах і під час появи противника всі «трійка» не спить і працює до повного виконання бойового завдання.

Озброєння групи:

– автомат спеціальний АС 6П30 «Вал» (2,5 кг) з приладом нічного бачення (ПНБ) – 2 шт.;

– гвинтівка спеціальна снайперська ВСС 6П29 «Вінторез» (3,1 кг з оптичним прицілом) з ПНБ – 1 шт.;

– пістолет спеціальний самозарядний ПСС (700 г) – 3 шт.;

– ніж розвідника спеціальний НРС-2 (620 г) – 3 шт.;

– ручні оборонні гранати Ф-1 – 9 шт.

До озброєння групи, яке наданого вище А. Кіриловим [4], необхідно додати далекобійну снайперську гвинтівку .50 калібру типу Barrett або «Взломщик».

Все озброєння групи повинно бути порівняно легким (вище приведені маса кожного виду озброєння без урахування боєприпасів) і безшумним – на випадок раптового виходу на пункт невеликих груп противника і виявлення спостережного пункту. Гранати можуть встановлюватися на розтяжках у так званій «мертвій зоні», яку немає можливості спостерігати, на ймовірних підступах і шляхах підходу противника до спостережного пункту, при чому на значному віддаленні від нього, щоб противник після підриву гранати випадково не викрив розвідників. У випадку необхідності групу можна підсилити додатковими засобами мінування – осколковими мінами спрямованої дії МОН-50 (3 шт.). Дана міна – компактна і неважка (2 кг) і при грамотній установці має досить високі вражаючі властивості.

Спорядження для виконання завдань. В арсеналі групи корегування вогню і наведення авіації групи спеціального призначення (і не тільки) повинні бути:

– далекомір квантовий (Лейко-4 «Вектор», ЛПР-1М) – 1 шт. (у теперішній час - далекомір типу TLS-40 компанії ZEISS або Vector 21 (Vector 23);

– бінокль з кутомірною сіткою типу Б-8 (Б-12) – 2 шт.;

– перископ ТР-8 – 2 шт. (для спостереження із-за укриття);

– секундомір – 2 шт. (для стрільби вночі);

– годинник – 3 шт.;

– прилади для ведення розвідки і спостереження вночі (окуляри нічного бачення, нічні біноклі і ін.) – 3 комплекти;

– слухові апарати імпортного виробництва (для ведення розвідки підслуховуванням як зі спостережних пунктів, так і під час руху);

– компас Андріанова – 2 шт.;

– курвіметр – 2 шт.;

– навігатор глобальної навігаційної системи GPS типу «Гармін», «Базальт» (СН-3003) – 3 шт.;

– топографічні карти масштабу 1:50 000(1:25 000) – 2 шт.;

– аерофотознімки районів діяльності, масштабу 1:8 000;

– артилерійський круг АК-3;

– лінійка МПЛ-50;

– офіцерська лінійка;

– міні планшет артилерійського корегувальника (для карти і документів);

– засоби зв'язку з безшумною гарнітурою (на кожного члена групи);

– запасні АКБ до радіостанції (вологозахищені);

– ручні димові гранати – 6 шт. (для прикриття евакуації);

– сигнальні ракети і дими – 3 комплекти (на випадок евакуації).

Особисте екіпірування розвідника-корегувальника:

– рейдовий рюкзак;

– укомплектований розвантажувальний жилет;

– камуфльована шапка-маска розвідника, маскувальні рукавички;

– маскувальний костюм типу «Сумрак» («Партизан»);

– маскувальні «кошлаті» костюми типу «Леший» («Кікімора», «Елочка», «Гілля», «Йоуї»);

– маскувальні білі костюми типу «Сплав», «Волонтер», білі шапочки, шарфи, рукавички (печатки), маски, лейкопластир, медичний бинт, білий чохол, що натягується на рюкзак (для зимових умов);

– маскувальні пончо із дрібною сітки 2 на 2 метри;

– складний каркас типу «Зонтик» («Павук») для обладнання спостережного пункту під «хибні» об'єкти місцевості типу кочка, куц і т.д.;

– камуфльований теплоізоляційний ковбик;

– «п'ятикутник», або «сідало розвідника»;

– непромокасний костюм типу «Гор-Текс»;

– наколінники для захисту суглобів колін при діях на каменистих поверхнях місцевості;

– гамаші, непромокаємі чохли на взуття для переходу через гірські ріки, струмки;

– тепла білизна типу «Полар»

– маскувальний набір (паста «Туман-Р», грим-олівець, рулон американської маскувального матово-

го паперу «Ві-Тек» для оклеювання приладів розвідки і озброєння, балончики з матовою фарбою (зелена, коричнева або біла), смужки від маскувальних сіток, мотузки, смужки армійського камуфляжу, швейно-ремонтний набір і т.д.);

- камуфльований набір від дощу 2,5 на 2,5 метри;
- аптечки індивідуальна зі кровозупиняючим джутом і знеболювальними засобами;
- мала саперна лопатка;
- набір для чищення зброї (масльонка, пенал з приналежностями, засіб від іржі ВД-40, дрантя);
- набір по уходу за оптичними приладами (кис-точка, шматочки замши, фланелі, вата, вето);
- багатоцільовий офіцерський ніж (по досвіду бажано фірми «Вікторінок»);
- малогабаритна пила «Командос»;
- малогабаритний ліхтарик зі світлофільтром і запасними батарейками;
- комбінований котелок, фляга з водою;
- раціон харчування (на термін виконання завдання без розігрівання їжі): м'ясний паштет, тушонка, рибні консерви, горіхова суміш з сухофруктами, шоколад, вітаміни, галети;
- капронова зелена мотузка – 25 метрів;
- крем від комарів (репелент);
- вологозахисений аварійний набір з сірниками, запальничкою, сухим спиртом, свічками.

Для дій у високо гірській місцевості група може забезпечуватися гірським спорядженням і додатковим теплим обмундируванням.

Обов'язкове спорядження та носимий аварійний запас. Кожен член групи повинен мати при собі два «дима», 1–2 індивідуальних перев'язувальних пакети, джуг, 1–2 шприц-тюбики промедолу. Залежно від ситуації кількість може бути більшою, але не меншою, оскільки ніхто не може заздалегідь сказати, де і коли це все буде потрібно. Крім того, кожному потрібно мати носимий аварійний запас (НАЗ) на випадок перебування на території, яка контролюється НЗФ або населення якої негативно налаштоване до офіційної влади, та на період виходу до своїх або очікування допомоги. НАЗ необхідно закріплювати на самому розвіднику, а не розміщати у ранці чи у рюкзаку. НАЗ може включати: 1–2 голки для шиття (бажано намагнічені) з ниткою, пару англійських булавок, 3–5 м тонкого волосіння, пару рибацьких гачків, 2 половинки леза безпечної бритви, кілька сірників з тіркою, кілька таблеток для знезараження води, медичні препарати, наприклад, анальгін, таблетки від діареї, від інфекції і т. ін. Бажано мати 1–2 плитки шоколаду з горіхами. Все це розміщується у невеликій мильниці або у звичайній армійській аптечці.

У кожного повинна бути фляга з водою. Нерідко воду у звичайній пластиковій упаковці возять у кузові машини, однак у випадку потрапляння у засідку або підризу ніколи буде думати про воду, прийдеться діяти, можливо, відходити до найближчого укриття і чекати допомоги або відриватися від переслідування і

потім виходити до своїх. Іноді на це вимагатиме багато часу, і без води це буде складно.

Кожен повинен мати при собі карту місцевості, на якій приходится працювати, компас, транспортир, олівець. Якщо нема можливості забезпечити картою кожного, то вона повинна бути на пункті тимчасової дислокації, щоб розвідники мали можливість вивчити її ретельно. Однак воєнно-топографічних карт, як правило, не вистачає або вони взагалі відсутні. Деякий вихід з положення дає звичайна топографічна карта масштабу 1:25 000.

Скринька з замочком. Звичайно, на «війні» з постачанням набагато краще ніж в пункті постійної дислокації (ППД), однак все ж таки деяке майно необхідно підготувати заздалегідь. Для цього необхідно взяти ящик з під снарядів, укомплектувати його і почепити на нього замок. Ось невеликий список матеріальних засобів, який буде потрібен: стандартні аркуші, пара ватману, кольорові олівці, фломастери, лінійки, військова література (на війні прийдеться не тільки стріляти); стеаринові свічки, батарейки до кишенькових ліхтарів, лампочки - світло потрібно завжди; дворучна пила, сокира; мотузки різної товщини і довжини, целофанова плівка розміром 3 на 5 метрів – для спорудження тимчасового житла при рейдових діях; 3–5 компасів (один з них – артилерійський); широкий скотч, велосипедні камери, парашутні резинки, шнури від еспандерів з гачками – для кріплення майна; чобіткова швайка, суворі нитки, чобіткові цвяхи, голки, нитки звичайні – для ремонту одягу і взуття; батарейки для ПСО, ПГО, лампочки до них.

Висновок

Розглядається варіант реформування організаційно-штатної структури підрозділів артилерійської розвідки відповідно до завдань розвідки, що висувають локальні війни та збройні конфлікти, та реальній сучасного стану техніки і озброєння артилерійської розвідки артилерії Сухопутних військ Збройних Сил України.

Список літератури

1. Ростовцев М.В. Артиллерийская разведка Советской Армии в Великой Отечественной войне / М.В. Ростовцев, Б.И. Жулин. – М.: Воениздат, 1958. – 268 с.
2. Новый облик старых бед. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: zavtra.ru; <http://www.newsland.ru/news/detail/id/635042/cat/94/>.
3. Артиллерия в наступательных операциях первого периода войны (22 июня 1941 г. – 18 ноября 1942 г.). Главная редакционная комиссия: Маршал артиллерии К.П. Казаков, Главный маршал артиллерии Н.Н. Воронов, Герой Советского Союза Главный маршал артиллерии М.И. Неделин, Герой Советского Союза Маршал артиллерии В.И. Казаков и др. – М.: Воениздат, 1964. – 456 с.
4. Корректировщик для спецназа. Андрей Кирилов // Солдат удачи. – 2005. – № 12. – С. 4-9.

Надійшла до редколегії 14.02.2011

Рецензент: д-р техн. наук, проф. О.О. Кузнецов, Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків.

**ОБОСНОВАНИЕ НЕОБХОДИМОСТИ ВОЗРОЖДЕНИЯ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ
ВОЙСКОВОЙ АРТИЛЛЕРИЙСКОЙ РАЗВЕДКИ**

А.М. Кривошеев

Рассматривается вариант реформирования организационно-штатной структуры подразделений артиллерийской разведки в соответствии с задачами, которые выдвигают локальные войны и вооруженные конфликты, и реалии современного состояния техники и вооружения артиллерийской разведки артиллерии Сухопутных войск Вооруженных Сил Украины.

Ключевые слова: артиллерия, артиллерийская разведка, блокпосты, организационно штатная структура, группа коррекции артиллерийского огня, командирская машина управления, разведывательные органы.

SUBSTANTIATION OF THE NECESSITY OF CREATION COMPETITIVE ARTILLERY SYSTEM

A.M. Krivosheev

Taking up the version of reforming the organizational structure subdivision artillery reconnaissance in accordance with the tasks put forward by local war and armed conflicts, and the realities of the modern state of the artweapon and artillery reconnaissance artillery the Army of the Armed Forces of Ukraine.

Keywords: artillery, artillery secret service, blockhouses, organizationally regular structure, group of correction of artillery fire, commander machine of management, reconnaissance organs.